Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001800

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-05-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шелест Леонід Леонідович
2. Leonid L. Shelest

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-3404-304X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 29-06-2026

Спеціальність за освітою: Середня освіта (Мова і література (німецька))

Місце роботи здобувача: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13960

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35

Тема дисертації:

1. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов в умовах інтернаціоналізації вищої освіти

2. Formation of sociocultural competence of future foreign language teachers in the conditions of internationalization of higher education

Реферат/анотація:

1. У дисертації презентовано сучасне бачення проблеми формування соціокультурної компетентності (СКК) майбутніх учителів іноземних мов (МУІМ) в умовах інтернаціоналізації вищої освіти. Актуальність обраної проблеми підсилюється необхідністю розв'язання низки суперечностей між: проголошеною на державному рівні підтримкою процесу інтернаціоналізації вищої освіти і часто декларативним характером її реалізації на практиці; важливістю формування СКК МУІМ у закладах вищої освіти (ЗВО) і відсутністю цілісного концептуально-теоретичного та технологічно-методичного забезпечення цього процесу; потребою суспільства в компетентних учителях іноземних мов та недостатнім рівнем їх соціокультурної підготовки у ЗВО; розумінням необхідності підвищення ролі СКК у професійній підготовці МУІМ і недостатнім застосуванням можливостей інтернаціоналізації вищої освіти у цьому процесі. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: – вперше сформульовано визначення поняття «соціокультурна

компетентність майбутніх учителів іноземних мов в умовах інтернаціоналізації вищої освіти» (інтегральна якість особистості, що включає розуміння суспільних цінностей, мови, моделей поведінки, традицій і культурних досягнень країни, мова якої вивчається, адаптивну гнучкість у партнерських соціальних контактах із представниками різних націй на підґрунті узгодження власної комунікативної поведінки із загальноприйнятою, здатність до постійного самовдосконалення та рефлексії, активну діалогічну діяльність у відкритій системі заходів академічного обміну, програмах мобільності, міжнародних проєктах та дослідницьких ініціативах); теоретично обґрунтовано й експериментально апробовано педагогічні умови формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами інтернаціоналізації вищої освіти (забезпечення позитивної мотивації майбутніх фахівців до формування їх соціокультурної компетентності у процесі інтернаціоналізації освіти, усвідомлення важливості толерантного ставлення до представників інших культур; привнесення міжнародного та міжкультурного аспекту на основі аналізу зарубіжного досвіду в зміст професійної підготовки МУІМ, англогізація освітнього процесу вищої школи; застосування для розвитку вмінь і навичок соціокультурної компетентності в процесі професійної підготовки МУІМ сучасних педагогічних технологій та інноваційних методів у навчальній, квазіпрофесійній і практичній діяльності; оптимальне поєднання сучасних форм інтернаціоналізації, різних видів академічної мобільності з урахуванням особистісних потреб МУІМ до активної професійно-спрямованої соціокультурної діяльності); розроблена й апробована на практиці модель формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов в умовах інтернаціоналізації вищої освіти, що репрезентована у вигляді ряду узгоджуваних блоків (методологічно-цільового, технологічно-процесуального, експериментально-результативного та їх складових) із урахуванням критеріїв системності та цілісності, науковості й інтегративності, комплексності й ефективності; – уточнено сутнісні ознаки основних категорій дослідження: «соціокультурна компетентність майбутніх учителів іноземних мов» (інтегральна якість особистості, що ґрунтується на розумінні суспільних цінностей, соціокультурних знаннях, комунікативних і полікультурних уміннях і навичках, досвіду партнерської взаємодії із оточуючими, що надають їм змогу налагоджувати спілкування із представниками інших культур завдяки вільному володінню іноземною мовою та сформованій практичній готовності до активної діяльності в іншомовному соціокультурному середовищі); «інтернаціоналізація вищої освіти» (стратегічний процес інтеграції глобального й інтеркультурного виміру з метою розширення в університетському середовищі міжнародних зв'язків і співпраці здобувачів вищої освіти, викладачів, науковців шляхом академічної мобільності, організації спільних заходів, дослідницьких проєктів та інших програм партнерства на різних рівнях – наднаціональному, континентальному, національному, інституційному, індивідуальному), а також понять «педагогічні умови формування СКК МУІМ в процесі інтернаціоналізації вищої освіти» і «технологічно-методичне забезпечення професійної підготовки МУІМ щодо формування СКК»; структурні компоненти (ціннісно-емоційний, інформаційно-когнітивний, діяльнісно-комунікативний, особистісно-рефлексивний) та рівні (високий, середній, низький) досліджуваного феномена; – подальшого розвитку набула характеристика технологічно-методичного забезпечення формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти. Практичне значення отриманих результатів полягає в експериментальній апробації моделі та педагогічних умов формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами інтернаціоналізації вищої освіти; створенні комплексної методики діагностики та авторської модифікації двох анкет; розробці методичних рекомендацій.

2. The dissertation presents a modern vision of the problem of forming sociocultural competence of future foreign language teachers in the context of internationalization of higher education. The relevance of the chosen problem is enhanced by the need to resolve a number of contradictions between: the support declared at the state level for the process of internationalization of higher education and the often declarative nature of its implementation in practice; the importance of forming sociocultural competence of foreign language teachers in higher education institutions and the lack of a holistic conceptual-theoretical and technological-methodical support for this process; the need for society in competent foreign language teachers and the insufficient level of their sociocultural training in higher education institutions; the understanding of the need to increase the role of

sociocultural competence in the professional training of foreign language teachers and the insufficient use of the opportunities for internationalization of higher education in this process. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that: – for the first time, the definition of the concept of «sociocultural competence of future foreign language teachers in the conditions of internationalization of higher education» has been formulated (an integral quality of the personality, which includes understanding of social values, language, behavioral models, traditions and cultural achievements of the country whose language is being studied, adaptive flexibility in partner social contacts with representatives of different nations on the basis of harmonizing one's own communicative behavior with the generally accepted one, the ability for constant self-improvement and reflection, active dialogical activity in an open system of academic exchange events, mobility programs, international projects and research initiatives); The pedagogical conditions for the formation of socio-cultural competence of future foreign language teachers through the internationalization of higher education have been theoretically substantiated and experimentally tested (ensuring positive motivation of future specialists to form their socio-cultural competence in the process of internationalization of education, awareness of the importance of a tolerant attitude towards representatives of other cultures; introducing an international and intercultural aspect based on the analysis of foreign experience into the content of professional training of FFLT, Anglicization of the educational process of higher school; application of modern pedagogical technologies and innovative methods in educational, quasi-professional and practical activities for the development of skills and abilities of socio-cultural competence in the process of professional training of FFLT; optimal combination of modern forms of internationalization, various types of academic mobility taking into account the personal needs of FFLT for active professionally-oriented socio-cultural activity); a model for the formation of sociocultural competence of future foreign language teachers in the conditions of internationalization of higher education has been developed and tested in practice, which is represented in the form of a number of coordinated blocks (methodological-targeted, technological-processual, experimental-resultative and their components) taking into account the criteria of systematicity and integrity, scientificity and integrativity, complexity and efficiency; – the essential features of the main categories of the study have been clarified: «sociocultural competence of future foreign language teachers» (an integral quality of the personality, based on the understanding of social values, sociocultural knowledge, communicative and multicultural skills and abilities, experience of partner interaction with others, which enable them to establish communication with representatives of other cultures due to their fluency in a foreign language and the formed practical readiness for active activity in a foreign-language sociocultural environment); «internationalization of higher education» (a strategic process of integrating the global and intercultural dimension in order to expand international ties and cooperation of higher education students, teachers, and researchers in the university environment through academic mobility, organization of joint events, research projects, and other partnership programs at various levels - supranational, continental, national, institutional, and individual), as well as the concepts of «pedagogical conditions for the formation of the SCC of the FFLT in the process of internationalization of higher education» and «technological and methodological support for the professional training of the FFLT in the formation of the SCC»; structural components (value-emotional, information-cognitive, activity-communicative, personal-reflective) and levels.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Шапран О. І., Шелест Л. Л. Сучасні аспекти діяльності вчителів закладів загальної середньої освіти в умовах інтернаціоналізації. Наукові записки [Укр. держ. університету імені Михайла Драгоманова]. Сер. : Педагогічні науки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, УДУ імені Михайла Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип 162. С. 172–181. https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.18
- 2. Шапран О. І., Шелест Л. Л. Педагогічні умови формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов в умовах інтернаціоналізації вищої освіти. Наукові записки [Укр. держ. університету імені Михайла Драгоманова]. Сер.: Педагогічні науки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, УДУ імені Михайла Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Т. 1, Вип. CLXIV (164). С. 170–183. DOI:10.31392/NZ-udu-164.2025.19
- 3. Шелест Л. Л. Діагностика та моніторинг рівнів сформованості соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Педагогічний альманах: [збірник наукових праць] / КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 2025. Вип. 60. С. 73–79. DOI:10.37915/pa.vi60.679
- 4. Shapran O., Shelest L. Main directions of internationalization of higher and secondary education in Ukraine. International Scientific Conference «Research– Innovation – Innovative– Entreprenevrship». (Chisinau, 2025, 07-08 June). 2025. 3- edition. Vol.1. P. 188–198. DOI: 10.46727/c.v1.07-08-06-2025.p188-198
- Ковтун О., Шелест Л. Сучасні форми і технології інтернаціоналізації вищої освіти. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання: зб. наук. праць у 2 частинах / наук. ред. О. І. Шапран. Ч. 1. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 283–289.
- 6. Шелест Л. Сучасні підходи до визначення сутності та структури соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. пр. / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2024. С.540–548.
- 7. Шелест Л. Технологічно-методичний інструментарій формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у закладах вищої освіти з урахуванням її особливостей. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. пр. / за ред. О. І. Шапран. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М. 2025. С.593–598.
- 8. Шелест Л. Сучасні стратегії інтернаціоналізації вищої природничої освіти. Проблеми та перспективи розвитку природничої освітньої галузі: зб. наук. праць / наук. ред. Ю. Шапран, укл. Л. Довгопола. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2025. С. 389–396.
- 9. Шелест Л. Л. Застосування соціокультурного підходу у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов засобами інтернаціоналізації вищої освіти. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. пр. / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2026. С.710–715.
- 10. Шелест Л. Інтернаціоналізація освітнього процесу як чинник розвитку соціокультурної свідомості майбутніх учителів іноземної мови. Сучасні трансформації педагогічної освіти: проблеми теорії і практики: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 29-30 січня 2026 р.) / за заг. ред. М. І. Воровки. Запоріжжя: ФОП Однорог Т. В., 2026.С. 323–325.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113875

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шапран Ольга Іллівна

2. Olha Shapran

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7514-6632

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макаренко Леся Леонідівна

2. Lesia Makarenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6062-8834

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Ns-1RiAAAAAJ;
https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57220183447;
https://www.webofscience.com/wos/author/record/1894344

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кошарна Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Kosharna

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4841-6219

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тонконог Наталія Ігорівна
2. Natalia I. Tonkonog

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9973-3778

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Лариса Василівна
2. Larysa V. Tkachenko

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6972-6350

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Різник Вячеслав Володимирович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Різник Вячеслав Володимирович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Онищенко Н.П.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна